

Prečo musí byť slovenský cesnak drahší ako čínsky

Ing. Július Kráľ, info@biokonzult.sk

Prečo je slovenský cesnak taký drahý? Túto otázku si často kladierme asi všetci keď vidíme ceny na pultoch. Ale je skutočne drahý alebo len reálne zobrazuje vstupy do výroby. Vzhľadom na stále klesajúcu výmery pestovaného cesnaku sa na Slovensku náš cesnak v obchodoch objavuje už len zriedka. Je to veľká škoda.

V nasledujúcom riadkoch náročky neuvádzam ceny jednotlivých operácií nakoľko cieľom nie je stanovovať výrobnú cenu cesnaku ale ukázať aké náročné je pestovanie cesnaku v skutočnosti. Taktiež nie je cieľom tohto príspevku obhajoba vyšších cien ale v každom prípade obhajoba slovenského produktu ktorý už takmer z našich pultov zmizol.

Cenu pre konečného spotrebiteľa je potrebné rozdeliť do dvoch častí. Jedna časť – ktorú výrobca veľmi ťažko ovplyvní sú marže obchodníkov. Je len logické, že obchodník na tom chce zarobiť – ale koľko? Pozrieme sa bližšie na to čo všetko musí pestovateľ urobiť preto aby sa na náš stôl dostal slovenský cesnak.

Cesnak patrí medzi veľmi náročne plodiny na pestovanie. Mnohí z Vás môžu namietajúť veď si v záhradke vysadím, okopem a cesnak dopestujem. V praxi - výrobe to také jednoduché nie je, ak by takto rozmýšľal aj pestovateľ ktorého to ma živiť asi by dlho cesnak nepestoval. Takže poďme pekne od začiatku.

Pred výsadbou cesnaku je potrebné pripraviť pôdu. Sem treba zahrnúť i zasiatie a zaoranie zeleného hnojiva, nasleduje samotná orba s vyhnojením pôdy. Na 1 ha (100x100m) je potrebných asi 1t hnojiva (presne dávky sa určujú na základe rozborov), ktoré je potrebné do pôdy zapracovať. To všetko znamená pracovne operácie, náklady na materiál.

Potom nasleduje samotná výsadba. Pred výsadbou je však potrebné sadbu namočiť aby sme predišli chorobám a škodcom. Hlávky cesnaku je potrebné rozdužiť na jednotlivé strúčiky, obyčajne ručne. Ak k tomu prirátame ešte manipuláciu, a prípravky pre morenie zistíme, že proces morenia tiež nie je najlacnejší. Po namorení usušiť a uskladniť do výsadby. Potom nasleduje samotná výsadba. Vhodnejšia je ručná výsadba. Ale vysadiť 40-50 tis strúčikov na ha niečo stojí. Niektorí môžu namietajúť, že je to možné urobiť strojom. To je síce pravda ale pri neorientovanej sadbe bývajú úrody až o 30% nižšie ako pri orientovanej výsadbe (ručná výsadba - strúčiky podpučím dole). Takže zase dilema ušetriť použitím sadbovača a mať nižšie úrody alebo ručná výsadba a vyššie úrody.

Najdrahším článkom v celom procese je sadba, na 1 ha pôdy je potrebných 1-2t podľa odrody a pestovateľského systému. Pri cene 10-12€/kg je to najvyšší náklad v procese pestovania. A pestovať cesnak bez certifikovanej sadby nie je možné, hrozia vysoké pokuty. Vo výške ceny sadby nie je zahrnutý len licenčný poplatok a náklady na výrobu sadby, kontrolu ale predovšetkým záruka kvality a zdravotného stavu sadby.

Po jesennej výsadbe (hlavne aj ak je dlhá teplá jeseň) je potrebné udržať porast v bezburinnom stave (výdaje za chémiu a práce) v druhom rade v menej priaznivých klimatických

podmienkach je potrebné porasty namulčovať - zase vďaka. A to ešte nemáme na poli ani jeden zelený listok.

Na jar je cesnak jednou z prvých plodín ktorý vykúka z pôdy. Najskôr treba rozrušiť pôdny prísušok t.j. kultivácia cesnaku, to je možné ešte urobiť aj mechanizáciou. Par teplých dní a je potrebné ošetrovať proti fúzavke ktorá by dokázala zničiť celé porasty - zase práca a vďaka.

Potom nasleduje hlavné vegetačné obdobie a náročná práca prihnojovania, kyprenia odstraňovania buriny z porastov, zavlažovania. Buriny je možné sa v porastoch zbaviť už dnes pomocou herbicídov avšak s rastúcim cesnakom je takmer nemožné do porastu dostať mechanizáciu na rozrušovanie pôdneho prísušku. Pokiaľ sa to neurobí a cesnak je mimoriadne náročný na obsah kyslíka v pôde môžeme sa pripraviť až o 40% úrody (čím ťažšia pôda tým skoršie sa tvorí pôdny prísušok) takže rozrušovanie prísušku ostáva predovšetkým na ručnej práci (alebo akceptovanie nižších úrod).

Ďalším úkonom je odhlávkovanie (robí sa len u paličákov). Je to odstránenie kvetenstva, pokiaľ sa neodstráni včas veľkosť cibúľ môže byť až o polovicu menšia. Odstraňovanie sa vykonáva sa ručne,- náklady na ručnú prácu

Konečne sa pestovateľ dostane k zberu. Tam je už viac možností. Zber je možné vykonať mechanizáciou avšak je nepomerne vyššie percento poškodených hlávok. Po samotnom zbere sa cesnak suší. Plne mechanizovaný zber, odstránenie koreňov a vňati a sušenie si plne automatizované v našich podmienkach ani neviem predstaviť. Náklady na mechanizáciu , linku a priestory by sa asi nášmu pestovateľovi nikdy nevrátili, takže sa zase vrátíme k prevažne ľudskej práci Potom ešte vytriediť a zabaliť. Až potom sa môže cesnak dostať k Vám. Pokiaľ zoberiem do úvahy cenu práce u nás (aj keď nie je v európe najvyššia) v porovnaní s čínskym robotníkom ktorý zarobí 30-50 dolárov za mesiac sú náklady na cenu práce neporovnateľné. Okrem toho v číne asi !? neexistuje žiadna seriózna kontrola nad zdravotným stavom porastov, kvalite odrody, a kontrola nad používaním chémie. Takže nech sa na pestovanie cesnaku dívam akokoľvek podiel ručnej práce je stále vysoký i napriek technickým možnostiam, ktoré dnes máme.

Takže k celej ekonomike pestovania cesnaku sa musí každý pestovateľ postaviť tak aby bola preň čo najvýhodnejšia, musí zvážiť kde investuje do mechanizácie a ktoré operácie bude vykonávať ručne. Ale i napriek tomu vysoký podiel ručnej práce a odbornej znalosti bude pestovanie cesnaku vyžadovať vždy vysoký podiel ručnej práce, A práve preto je Slovenský cesnak drahší ako dovozové. Ale na druhej strane vlastne ani nie je drahší nakoľko vôňa a obsah aromatických látok je mnohonásobne vyšší ako v tom čínskom. Podľa niektorých zdrojov je to 5 až 10x. To znamená že 1kg slovenského vyváži 4-5kg čínskeho. Pokiaľ sa no podívame takto tak aj keď kg slovenského cesnaku môže stáť 8-10€ a čínskeho 4-5€ tak pri použití množstva v kuchyni je ten slovenský niekoľkokrát lacnejší a samozrejme kvalitnejší.

Pre tých ktorý majú záujem nakupovať slovenské produkty len toľko, hľadajte informácie, hľadajte slovenských pestovateľov (nie priekupníkov, v čechách napr. veľmi často označujú priekupníci čínsky a španielsky cesnak ako český, a spotrebiteľ je potom sklamaný! – ako sa tomu vyhnúť v ďalšom článku). Slovenský pestovateľ sa nebude schovávať ako priekupník (príp. stánkar), ktorý ma vždy to čo práve chcete kúpiť. Kvalitný cesnak si priamo u pestovateľa kupujete i s jeho dôverou. A tá je v dnešnom svete potravín keď nám ponúkajú posypovú soľ namiesto jedle, keď do červenej papriky pridávajú mletú tehlu, keď v káve sú pomleté šupky, keď v mäsových výrobkoch (parky) už nie je ani mäso ale moka a odpad je práve nákup od pestovateľa bez medzičlánkov jednou z najľahších ciest ako sa zdravšie stravovať. Na našich stránkach postupne nájdete všetko čo sa môže týkať cesnaku. Budeme sledovať trh, ponúkať Vám odborne informácie a postupne i viac.